

डेङ्गु रोग नियन्त्रण तथा रोकथाम

सम्बन्धि सरोकारवाला विच

छलफल कार्यक्रम

१२ भाद्र, २०७६

घनश्याम पोखरेल

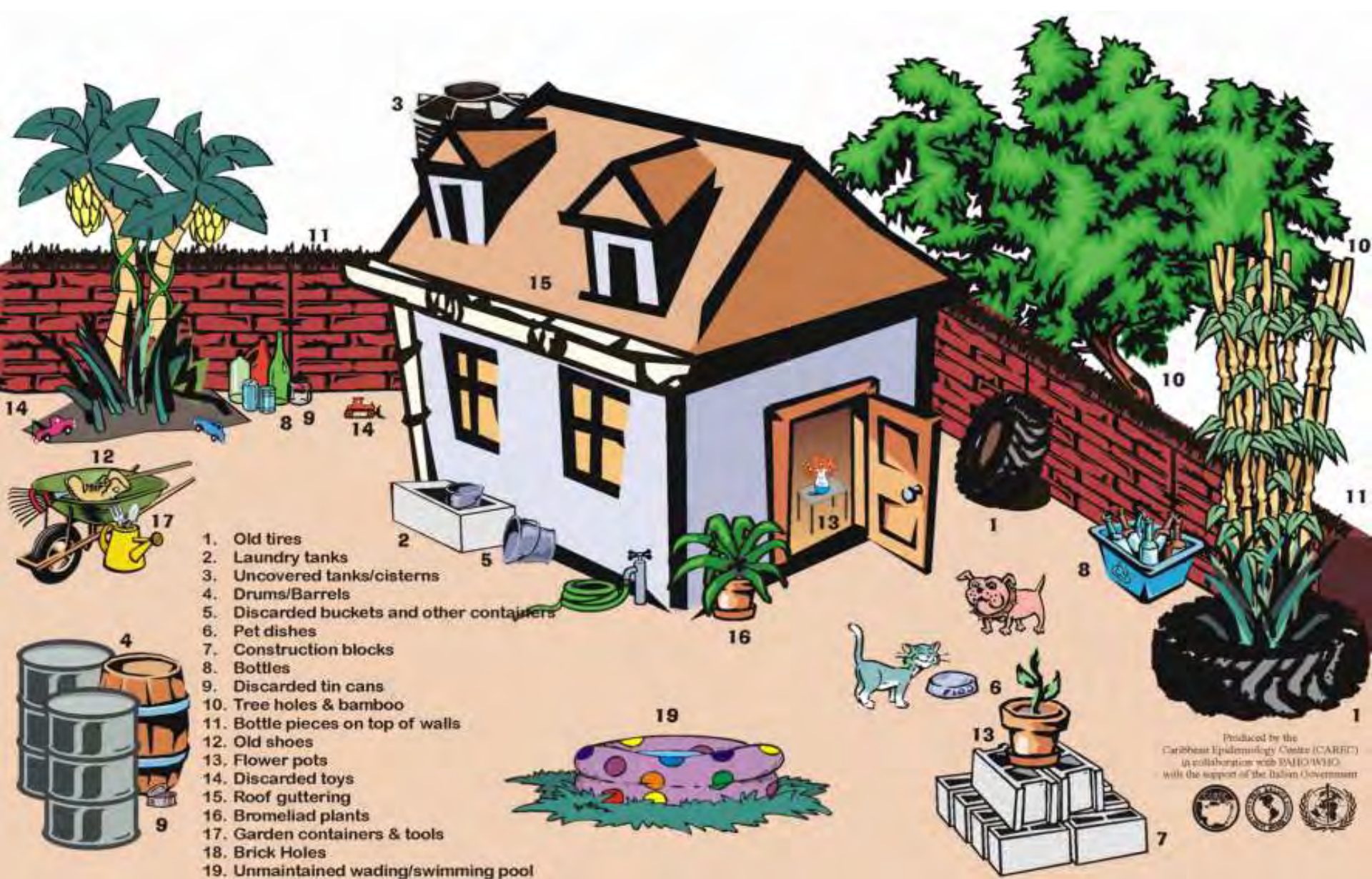
वरिष्ठ जनस्वास्थ्य प्रशासक

इपिडीमियोलोजि तथा रोग नियन्त्रण महाशाखा

स्वा से वि टेकु

प्रस्तुतिकरणको विषय वस्तुहरू

- नेपालमा डेंगको अवस्था
- डेंगरोगको परिचय
- रोकथामका उपायहरू
- नेपालमा डेंग रोग नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन मा संचालन भएका कृयाकलाप हरू
- डेंगु रोग नियन्त्रणमा सरोकारवालाहरूको भूमिका बारे छलफल

Slide courtesy : Dr. B. Nagpal, WHO

उद्देश्यहरू

- डेंगु रोगको विगत र वर्तमान अवस्था बारे सामान्य जानकारी
- डेंगु रोग नियन्त्रणमा सरोकारवालाहरूको भूमिका बारे छलफल

डेङ्गु के हो ?

- यो लामखुट्टेको टोकाईबाट सर्ने एक प्रकारको किटजन्य सरुवा रोग हो
- एडिस एजिप्टाई/एलबोपिक्टर्स (*Aedes aegypti/Albopicturs*)
जातको संक्रमित लामखुट्टेको टोकाई बाट मात्रै यो रोग सर्दछ
- यो लामखुट्टेलाई Tiger Mosquito पनि भनिन्छ
- जुनसुकै उमेर समूहका व्यक्तिलाई पनि यो रोग लाग्न सक्छ ।

डेङ्गु रोग

यो रोग सार्ने

एडिस
(Aedes)
जातको
लामखुट्टे

यो रोगको कारण

डेङ्गु भाईरस

चार प्रजातिका डेङ्गु भाईरस

- ---DEN-1, DEN-2, DEN-3, DEN-4

यो रोग जनसुकई उमेर समहका
ब्यक्तिलई लाग्न सक्छी

एक पटक एउटा प्रकारको डेङ्गु लागिसकेपछि
जीवनभर त्यसै प्रकारको डेङ्गु रोग लाग्दैन,
तर अन्य प्रकारको डेङ्गु रोग लाग्न सक्छ, र
दोस्रो पटक लाग्ने डेङ्गु पहिलेको तुलनामा
बढी खतरनाक हुन्छ

- यो लामखुट्टेले सामान्यतः जमेको सफा पानीमा अण्डा पार्ने गर्दछ

जीवन चक्र

वयशक

१-२ दिन

प्युपा

४-५ दिन

लार्भा

२-३ दिन

पानी

अण्डा

- एउटा लामखुट्टेको जीवनकाल सालाखाला ३० दिनको हुन्छ
- एउटा लामखुट्टेले आफ्नो जीवनभर करिब ५०० देखि १००० वटा सम्म अण्डा पार्ने गर्दछ
- संक्रमित लामखुट्टेका सबै अण्डा संक्रमित नै हुन्छन्
- यसको अण्डा पानी बिना पनि महिनौसम्म जीवित रहन सक्छ
- यो लामखुट्टेले सामान्यत उज्यालोमा टोकने गर्दछ

डेंगु एउटा मानिसबाट अर्कोमा सोझै सर्दैन ।

- हरेक अण्डाबाट नयाँ लामखुट्टेको जन्म हुँदा **प्रत्येक नवजात लामखुट्टेले डेंगुको विषाणु** बोकेको हुन्छ र त्यसले अर्को स्वस्थ मानिसलाई टोकेमा उक्त व्यक्ति रोग बाट सँक्रमित हुन्छ ।
- पोथी जातको लामखुट्टेलाई फूल पार्नको लागि प्रचूर मात्रामा **प्रोटिनको आवश्यकता** पर्ने भएकोले पोथी लामखुट्टेले मात्र रगत चुस्ने गर्दछ ।
- भाले जातको लामखुट्टेले बोट बिरुवाको **रस चुसेर जीवन** यापन गर्दछ ।

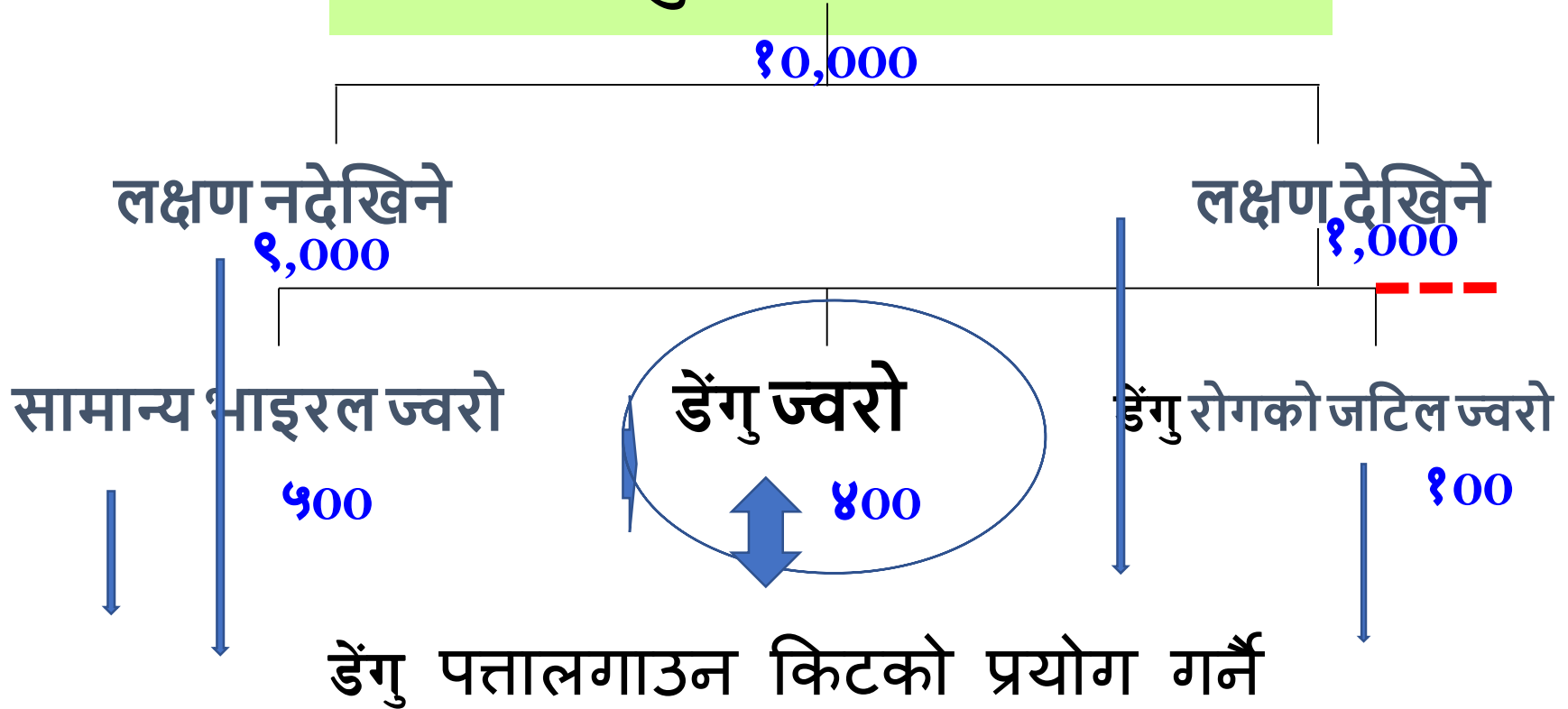
लक्षण / चिन्ह

संक्रमणकाल: ३ - १० दिन

- उच्च ज्वरो आउनु १०२ F/१०३ F
- टाउको दुख्ने, पेट दुख्ने
- वाकवाकी लाग्ने
- आँखाको गेडी दुख्ने
- जीउ, जोर्नी दुख्ने
- रातोरातो बिमिराहरु देखा पर्नु
  - सामान्यतः ज्वरो आएको ३-५ दिन पछि

डेङ्गुसंक्रमण

Professor Siripen Kalayanarooj

समयमै उपचार व्यवस्थापन गर्न सकिएमा मृत्युदरलाई 2 प्रतिशत भन्दा कममा मा झार्न सकिन्छ ।

- खास रोग नभएका तथा सामान्य भन्दा सामान्य विरामि २० देखि ५० प्रतिशत हन्छन जसले चिकित्सक तथा स्वास्थ्य कर्मिको कर्षवोझ वढायको छ ।

- **20 times at OPD**

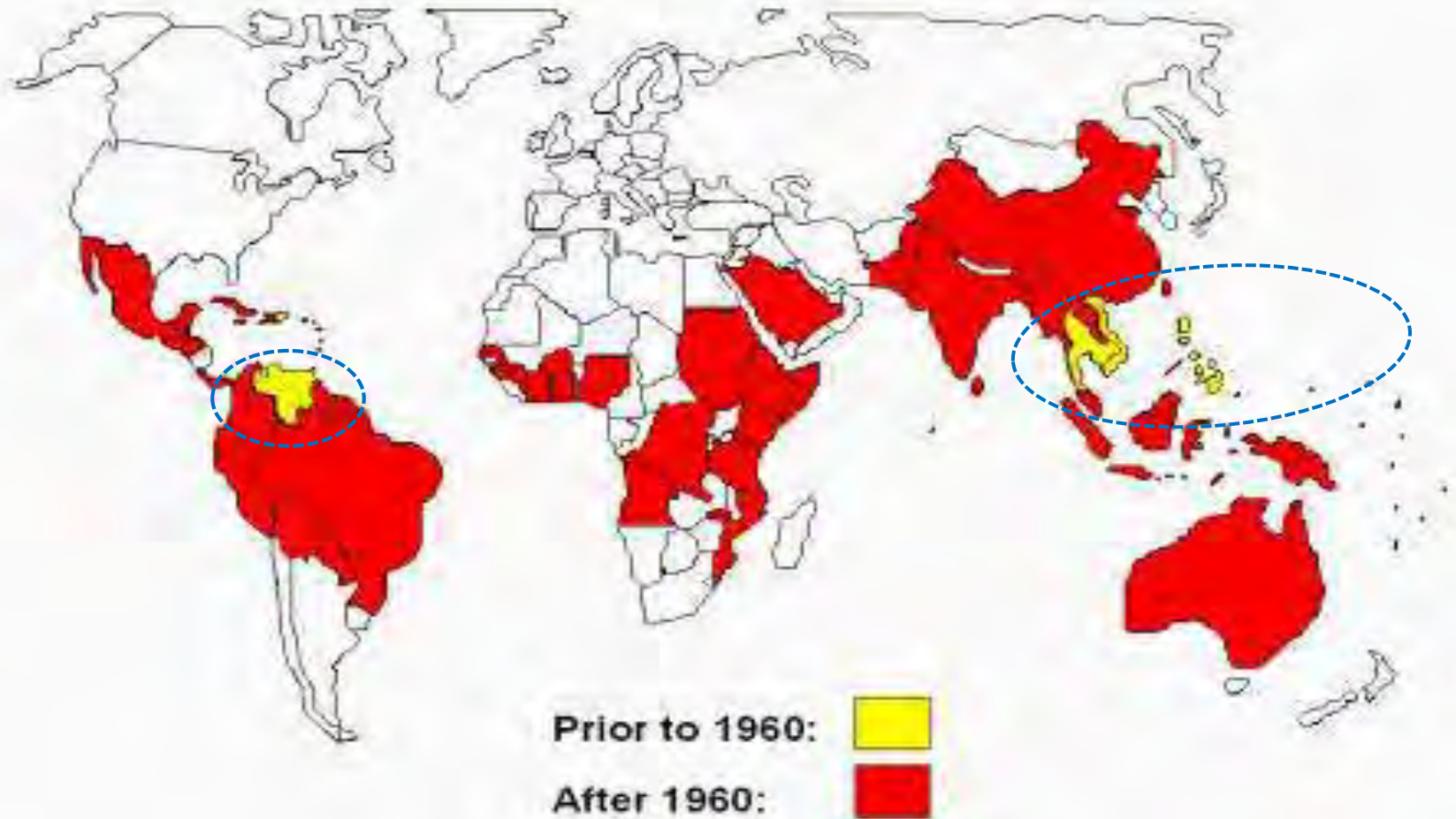
- **3 times at IPD**

Professor Siripen Kalayanarooj

विश्वव्यापि अवस्था

- विगत केहि दशक देखि विश्व भरी नै डेंगु रोगको संक्रमण अत्यधिक रूपमा बढ्दै गैरहेको छ । वितेको ५० वर्षमा यो रोगको संक्रमण ३० गुणा बढेको पाइएको छ ।
- विश्वको आधा भन्दा बढी जनसंख्या यो रोगको जोखिममा रहेका छन् : १२८ भन्दा बढी मुलुकका ३.९ अरब मानिसहरू यस रोगको जोखिमको क्षेत्रमा बसोबास गर्दछन् ।
- प्रत्येक वर्ष झन्डै ३९ करोड मानिसमा डेंगु रोगको संक्रमण हुनाका साथै २० हजार भन्दा बढी व्यक्तिको मृत्यु हुने गरेको छ ।

Emergence of DEN/DHF

नेपालमा डेंगु

- सन् २००४ मा पहिलो विरामी (विदेशी) भेटिएको ।
- सन् २००६ मा तराई र भित्रीमधेशका केहि जिल्लामा डेंगुका विरामीहरु भेटिएको ।
- सन् २०१० मा चितवन लगायत रुपन्देही, नवलपरासी आदि जिल्लाहरुमा महामारीको रुपमा फैलिएको । देश भरीमा ९१७ केशहरु देखिएको ।
- सन् २०१६ मा चितवन, झापा र रुपन्देही जिल्लामा महामारीको रुपमा फैलिएको र देश भरमा जम्मा १५२७ केशहरु देखिएको ।
- सन् २०१७ मा चितवन, झापा र रुपन्देही जिल्लामा महामारीको रुपमा फैलिएको र देश भरमा जम्मा २१११ केशहरु देखिएको ।
- सन् २०१८ मा कास्की रुपन्देही र चितवन जिल्लामा महामारीको रुपमा फैलिएको र देश भरमा जम्मा ८११ केशहरु देखिएको ।
- सन् २०१९ मा सुनसरी, मोरङ्ग, झापा, चितवन , कास्की र मकवानपुर जिल्लाहरुमा महामारीको रुपमा फैलिएको सुनसरीमा मात्र ३२६६ विरामी पाइएका । सन् २०१९ को हाल (भाद्र११) सम्म ४९६२ डेंगु विरामी भेटिएको ।

डेङ्गु रोगको अवस्था

वर्ष	आर्थिक वर्ष	प्रभावित जिल्ला	विरामी	मृत्यू
2004	2060.61	1	1	
2005	2061.62	0	0	
2006	2062.63	4	32	
2007	2063.64	2	27	
2008	2064.65	2	10	
2009	2065.66	3	30	
2010	2066.67	6	917	5
2011	2067.68	15	79	
2012	2068.69	10	183	
2013	2069.70	25	642	
2014	2070.71	21	356	
2015	2071.72	25	135	1
2016	2072.73	30	1529	2
2017	2073.74	28	2111	3
2018	2074.75	43	811	3
2019	2075.76	42	3425	1

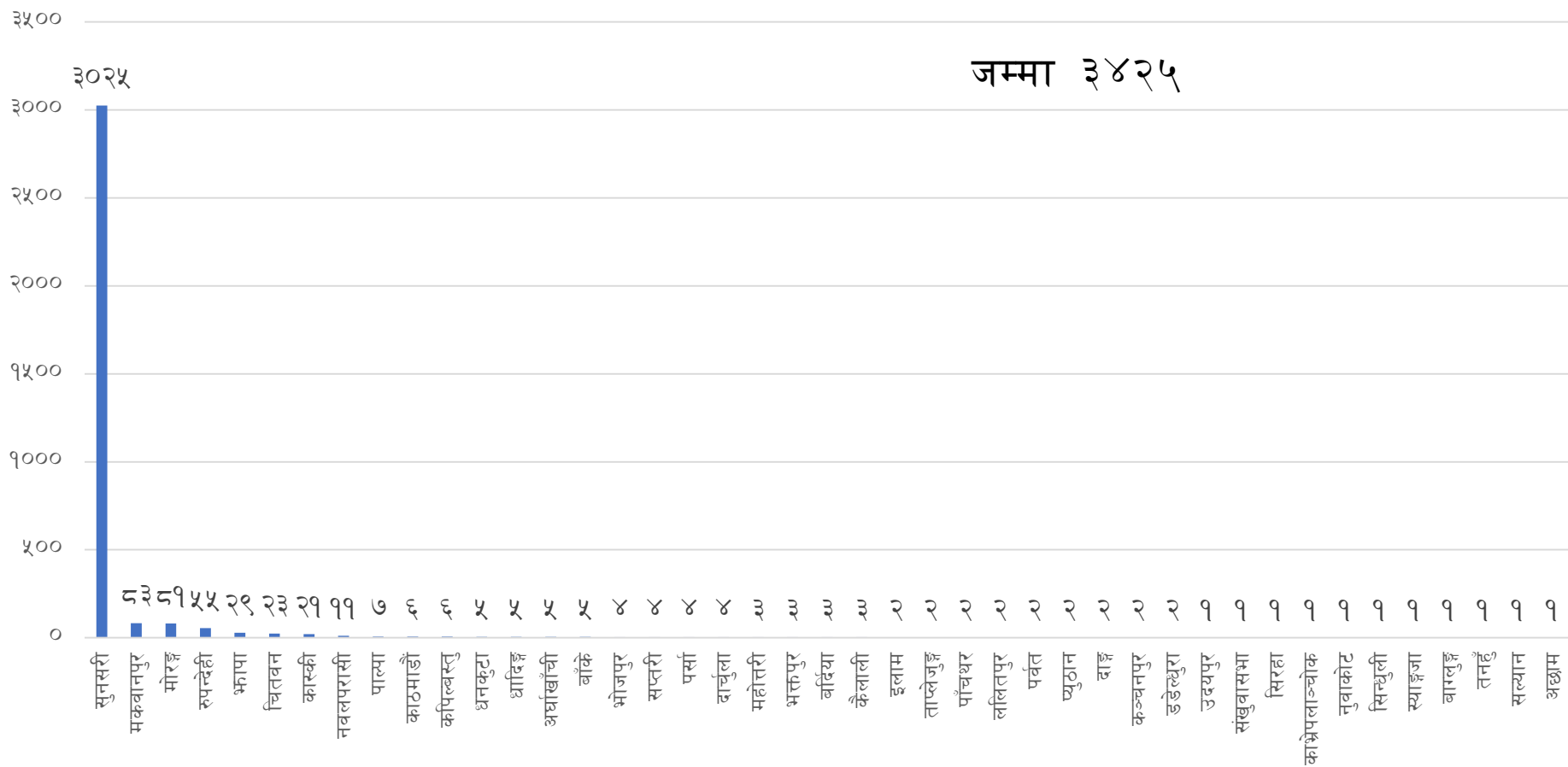

डेङ्गु रोगको प्रादेशिक अवस्था

प्रदेश	२०७०।७१	२०७१।७२	२०७२।७३	२०७३।७४	२०७४।७५	२०७५।७६	२०७६।७७
प्रदेश न. १	८	५	४१८	५४३	१९	३१५२	५६३
प्रदेश न. २	११४	१७	४३	६०९	१२	१२	१४
प्रदेश न. ३	१४१	७५	७८१	९५	६४	१२६	५५९
गण्डकी प्रदेश	०	८	३	२४	५६८	२६	३३९
प्रदेश न. ५	१३	२४	२४२	८३६	१२०	९६	५६
कर्णाली प्रदेश	०	०	२३	३	१	१	०
सुदूरपश्चिम प्रदेश	२६	५	१७	१	२७	१२	६
जम्मा	३०२	१३४	१५२७	२१११	८११	३४२५	१५३७

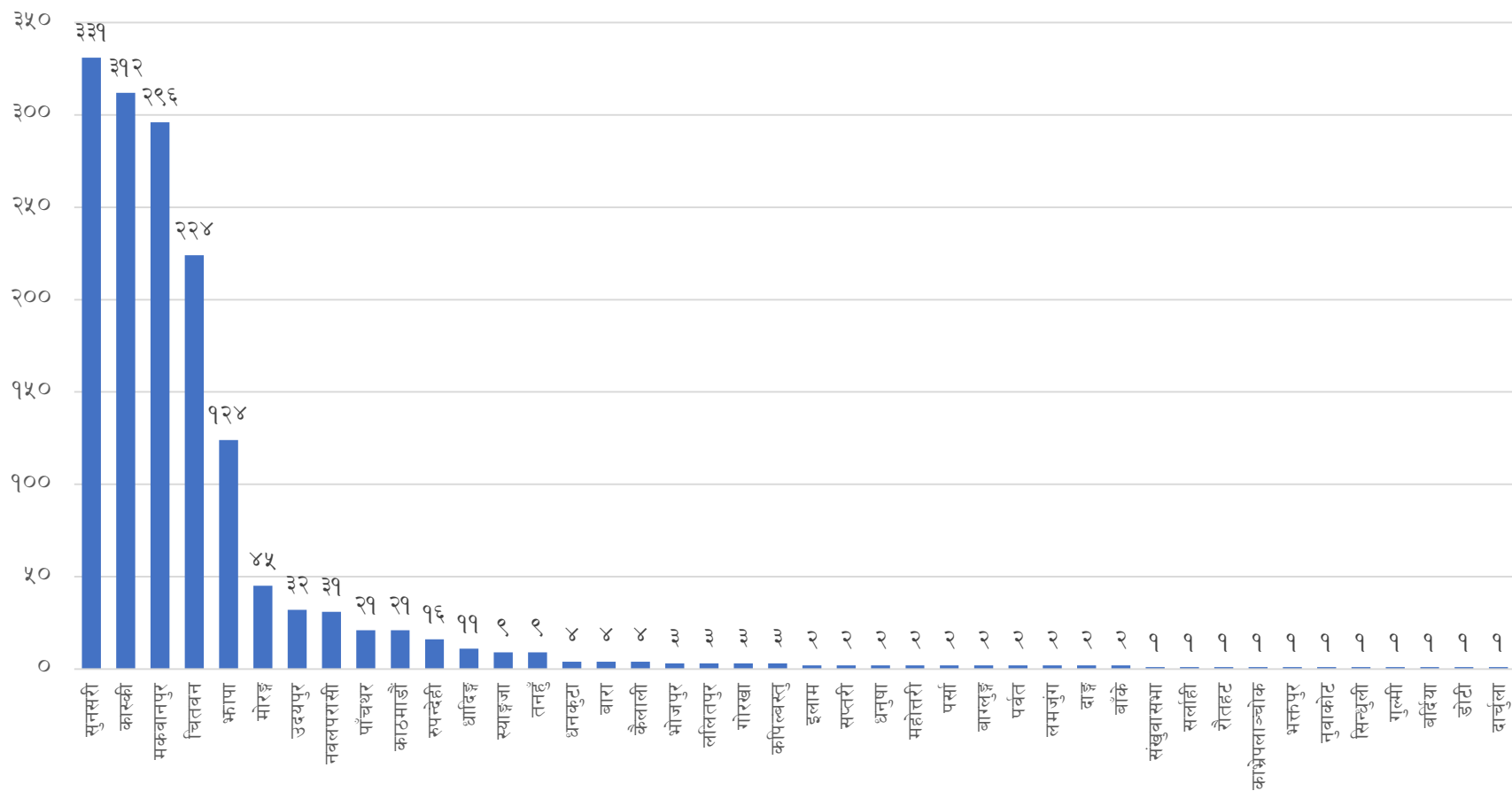
डेङ्गु रोगको जिल्लागत अवस्था २०७५ / २०७६

२०७५/७६

डेङ्गु रोगको जिल्लागत अवस्था २०७६ / २०७७ (श्रावण देखि भाद्र ११ गते सम्म)

जम्मा १५३७

डेंग रोग हुन सकने स्थान
हस्त

Common Containers in Which Eggs Develop into Adults of Dengue Vectors

Natural Plant Containers:

Rain-filled cavities in trees, bamboo internodes, leaf-axils of plants.

Ornamental or Recreational Containers:

Plant pots and dishes, plastic pools, rooting plants in water.

Ornamental or Recreational Containers:

Plant pots and dishes, plastic pools, rooting plants in water.

Aedes Breeding Sites

- **Cemented Tanks**

Slide courtesy : Dr. B. Nagpal, WHO

Aedes Breeding Sites

- **Plastic Containers**

Slide courtesy : Dr. B. Nagpal, WHO

Aedes Breeding Sites

- Tyre Dumps

Slide courtesy : Dr. B. Nagpal, WHO

Aedes Breeding Sites

- **Artificial Fountains**

Slide courtesy : Dr. B. Nagpal, WHO

Aedes Breeding Sites

- **Solid Waste**

Slide courtesy : Dr. B. Nagpal, WHO

Aedes Breeding Sites

- **Solid Waste**

Slide courtesy : Dr. B. Nagpal, WHO

Aedes Breeding Sites

- **Tree Holes**

Slide courtesy : Dr. B. Nagpal, WHO

Aedes Breeding Sites

- **Plants**

Slide courtesy : Dr. B. Nagpal, WHO

Aedes Breeding Sites

- **Coconut Shells**

Slide courtesy : Dr. B. Nagpal, WHO

रोकथामका उपायहरू

- पानी जम्न सक्ने भाँडाहरू जस्तै: गमला, फुलदानी, खाली बट्टा, अल्कत्रा वा मट्टितेलका खाली ड्रमहरू, गाडीको काम नलाग्ने टायर आदिमा **पानी जम्न नदिने** उपाय गर्नुपर्दछ ।
- **पानीका ट्याङ्कीलाई लामखुट्टे** प्रवेश गर्न नदिने गरी ढाकेर राख्नुपर्छ।
- कूलरमा रहेको पानीमा प्रत्येक हप्ता **एक दुई चम्चा मट्टितेल** हालिदिने साथै जम्मा भएको पानी सफा गर्ने ।

- फुलदानीमा रहेको पानी कम्तीमा हप्तामा दुई पटक फेर्नुपर्छ ।

- एडिस एजिप्टाई जातको लामखुट्टेले दिउँसो टोक्ने हुँदा दिउँसो बस्दा पनि प्रायः पूरा बाहुला भएको वा शरीर पुरै ढाकिने लुगा लगाउनुपर्छ ।
- सम्भव भएसम्म दिउँसो सुत्दा पनि झुल प्रयोग गर्नु पर्छ; साथै साना केटाकेटीलाई जुनसुकै समयमा पनि झुलभिन्न सुताउनुपर्छ ।

- लामखुट्टेको टोकाइबाट बच्न लामखुट्टे भगाउने मल्हम पनि दल्न सकिन्छ ।
- घरका झ्याल ढोकामा जाली लगाउनु उपयुक्त हुन्छ ।
- घर वरिपरि सफा सुग्घर राख्ने पानी जम्ने खाल्टाखुल्टी पुर्नुपर्दछ ।

डेङ्गु रोग नियन्त्रण र रोकथामका लागि हाल भई रहेका गतिविधिहरू

- लामखुट्टेको वासस्थान खोजि गरी लार्भा नष्ट गर्नका लागि “खोज तथा नष्ट गर” कार्यक्रम
- डेङ्गु रोग नियन्त्रण र रोकथामका सम्बन्धमा स्वास्थ्यकर्मी, पत्रकार, महिला स्वास्थ्य स्वयमसेविका, सरोकारवालाहरूलाई अभिमुखिकरण
- डेङ्गु रोग नियन्त्रण ,रोकथाम तथा उपचारका लागि आवश्यक सामग्रीहरूको उत्पादन तथा वितरण
- स्वास्थ्य शिक्षा तथा सुचना केन्द्र वाट डेङ्गु रोग नियन्त्रण र रोकथाम सम्बन्धि स्वास्थ्य सुचना प्रसारण तथा जनचेतनामूलक गतिविधिहरू

इपिडिमियोलोजी तथा रोग नियन्त्रण महाशाखावाट डेङ्गु रोग नियन्त्रण सम्बन्धि सम्पादित कार्यक्रमहरू

- महोतरीको वर्दिवास, चितवनको रत्ननगर र भरतपुर न.पा, झापाको अर्जुनधारा, सुनसरी, विर्तामोड, सुन्दरहरैचा, वेलवारी न.पा र धादिङ्गको निलकण्ड न.पा.मा लामखुटेको वासस्थान खोजी गरी लार्भा नष्ट गर्ने कार्य गरेको ।
- डेङ्गु रोग निदानको लागि द्रूत कीट जिल्ला तथा अस्पतालमा वितरण
- डेङ्गु रोग सम्बन्धि चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई अभिमुखिकरण कार्यक्रम संचालन
- डेङ्गु रोगको राष्ट्रिय समिक्षा गोष्ठी संचालन
- डेङ्गु रोग नियन्त्रण र व्यवस्थापन सम्बन्धि निर्देशिका तयारी
- नियमित रूपमा समन्वय र सहयोगमा प्रयासरत

डेङ्गु तथा कीटजन्य रोग नियन्त्रणका लागि केन्द्रबाट प्रदेश स्तरमा पठाइएको क्रियाकलाप तथा वजेटको अवस्था

क्रियाकलापहरू	प्रदेश न. १	प्रदेश न. २	प्रदेश न. ३	गण्डकी प्रदेश	प्रदेश न. ५	कर्णाली प्रदेश	सुदूरपश्चिम प्रदेश
कालाजार, डेङ्गु, चिकनगुनिया, स्क्रब टाइफस, जीका र अन्य कीटजन्य रोग नियन्त्रणबारे स्वास्थ्यकर्मी, म.स्वा.से. तथा अन्य सरोकारवालालाई अभिमूखिकरण/अन्तरक्रिया र कालाजारका रोगीको उपचार तथा केस बेस सर्भिलेन्स, कालाजारको यातायात र निदान खर्च	1,290	1,285	1,285	1,285	1,285	1,285	1,285
कीटजन्य रोगहरू औलो, कालाजार, डेङ्गु, हात्तीपाईले, जे.इ, जीका, स्क्रब टाइफस सार्ने भेक्टरहरूको एकिकृत सर्भिलेन्स	1,000	1,200	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000

डेङ्गु तथा कीटजन्य रोग नियन्त्रणका लागि केन्द्रबाट प्रदेश स्तरमा पठाइएको क्रियाकलाप तथा वजेटको अवस्था

क्रियाकलापहरू	प्रदेश न. १	प्रदेश न. २	प्रदेश न. ३	गण्डकी प्रदेश	प्रदेश न. ५	कर्णाली प्रदेश	सुदूरपश्चिम प्रदेश
महामारीसम्बन्धि कार्यहरू (रोकथामको योजना, प्रतिकार्य संचालन, risk communication mechanism को विकास, परिमार्जित निर्देशिका आदी सम्बन्धि अभिमुखिकरण, बैठक, बहुनिकाय समन्वय, महामारी/प्रकोपजन्य अवस्थामा आवश्यक पर्ने औषधि तथा औषधिजन्य सामग्री खरिद गरि स्टक पाइलिंग गर्ने, Public health emergency risk profiles & plans तयार गर्ने, परिक्षण गर्ने र आवश्यक सुधार गर्ने)	6,500	6,500	6,500	6,500	6,500	6,500	6,500
जम्मा रकम (रु. लाखमा)	8,790	8,985	8,785	8,785	8,785	8,785	8,785

६ करोड १७ लाख

डेङ्गु नियन्त्रण गर्न नगरपालिकाहरु समेतमा लामखुट्टेको वास स्थान खोजी गरी लाभार्थी नष्ट गर्ने अभियान संचालन गर्ने तथा ओरिएन्टेसन (केन्द्रबाट स्थानीय तहका लागि प्रशताव गरि बिनियोजन भएको वजेट)

स्थानीय तह	रकम	स्थानीय तह	रकम	स्थानीय तह	रकम	स्थानीय तह	रकम	स्थानीय तह	रकम
विराटनगर महानगरपालिका	200	झापा गाउँपालिका	100	गौरिगंज गाउँपालिका	100	खैरहनी नगरपालिका	300	नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिका	200
इटहरी उप-महानगरपालिका	200	बाह्रदशी गाउँपालिका	50	चन्द्रपुर नगरपालिका	500	रत्ननगर नगरपालिका	500	बर्दघाट नगरपालिका	100
धरान उप-महानगरपालिका	200	कलैया उपमहानगरपालिका	200	कोल्हवी नगरपालिका	200	तादीगाउँ गाउँपालिका	100	सुनवल नगरपालिका	100
अर्जुनधारा नगरपालिका	100	कञ्चनरुप नगरपालिका	200	सिम्रौनगढ नगरपालिका	200	पञ्चकन्या गाउँपालिका	100	तिलोत्तमा नगरपालिका	200
कनकाई नगरपालिका	100	राजविराज नगरपालिका	100	रुपनी गाउँपालिका	200	मनहरी गाउँपालिका	100	देवदह नगरपालिका	100
गौरादह नगरपालिका	100	कल्याणपुर नगरपालिका	200	काठमाण्डौं महानगरपालिका	300	पोखरा महानगरपालिका	200	लुम्बिनी सांस्कृतिक नगरपालिका	100
दमक नगरपालिका	100	गोलबजार नगरपालिका	200	ललितपुर महानगरपालिका	200	कावासोती नगरपालिका	200	सिद्धार्थनगर नगरपालिका	100
विर्तामोड नगरपालिका	100	मिर्चैया नगरपालिका	200	भरतपुर महानगरपालिका	500	गैंडाकोट नगरपालिका	200	सैनामैना नगरपालिका	100
भद्रपुर नगरपालिका	100	लहान नगरपालिका	200	हेटौंडा उप-महानगरपालिका	200	देवचुली नगरपालिका	100	कपिलवस्तु नगरपालिका	200
मेचीनगर नगरपालिका	100	धनुषाधाम नगरपालिका	200	मन्थली नगरपालिका	200	मध्यविन्दु नगरपालिका	100	बाणगंगा नगरपालिका	100
शिवसताशी नगरपालिका	100	मिथिला नगरपालिका	200	विदुर नगरपालिका	200	पुतलीबजार नगरपालिका	100	बुद्धभुमी नगरपालिका	100
इनरुवा नगरपालिका	100	मिथिला विहारी नगरपालिका	200	कीर्तिपुर नगरपालिका	200	ब्यास नगरपालिका	200	सन्धिखर्क नगरपालिका	100
उर्लाबारी नगरपालिका	100	गौशाला नगरपालिका	200	दक्षिणकाली नगरपालिका	100	बौदीकाली गाउँपालिका	100	रेसुंगा नगरपालिका	100
रंगेली नगरपालिका	100	बर्दिबास नगरपालिका	500	धुलिखेल नगरपालिका	100	आँबुखैरेनी गाउँपालिका	100	स्वर्गद्वारी नगरपालिका	100
कटारी नगरपालिका	200	लालबन्दी नगरपालिका	500	पनौती नगरपालिका	50	बुटवल उपमहानगरपालिका	200	लमही नगरपालिका	100
त्रियुगा नगरपालिका	200	हरिवन नगरपालिका	500	पांचखाल नगरपालिका	50	घोराही उपमहानगरपालिका	100	कोहलपुर नगरपालिका	100
कचनकवल गाउँपालिका	100	कमल गाउँपालिका	100	थाहा नगरपालिका	100	तुल्सीपुर उपमहानगरपालिका	100	गुलरिया नगरपालिका	100
दिपायल सिलगढी नगरपालिका	100	गौरीगंगा नगरपालिका	100	जानकी गाउँपालिका	100	शुक्लाफाँट नगरपालिका	100	माहाकाली नगरपालिका	100
मंगलसेन नगरपालिका	100	घोडाघोडी नगरपालिका	100	बराहताल गाउँपालिका	100	बैजनाथ गाउँपालिका	100	बारबर्दिया नगरपालिका	100
बुढीनन्दा नगरपालिका	100	लम्किचुहा नगरपालिका	100	धनगढी उपमहानगरपालिका	200	भेरीगंगा नगरपालिका	100	खजुरा गाउँपालिका	100
पुनर्वास नगरपालिका	100	बेदकोट नगरपालिका	100	गोदावरी नगरपालिका	100	बीरेन्द्रनगर नगरपालिका	200	बेलौरी नगरपालिका	100
भिमदत्त नगरपालिका	200								

एक करोर छैसठी लाख ८५ स्थानिय तहमा

स्वास्थ्यकार्मीका लागि डेंगू सम्बन्धी तालिम

स्वास्थ्यकार्मीका लागि डेंगू सम्बन्धी तालिम

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा
विभागबाट अनुगमन तथा सुपरभिजन सम्बन्धि
केहि झलकहरु

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा
विभागबाट अनुगमन तथा सुपरभिजन सम्बन्धि
केहि झलकहरु

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा
विभागबाट अनुगमन तथा सुपरभिजन सम्बन्धि
केहि झलकहरु

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा
विभागबाट अनुगमन तथा सुपरभिजन सम्बन्धि
केहि झलकहरु

अव के गर्ने

अन्तर निकाय साभेदारी

- Society's health challenges **cannot be done by the health sector alone**, as it is mainly determined by factors outside the health sector.
- **Intersectoral collaboration is very crucial** for the prevention and control of dengue.
- Hence, **DENGUE is NOT just Health's Business but EVERY BODY's BUSINESS.**

सरोकार वाला निकायहरू	जिम्मेवारी
स्वस्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	क्लिनिकल सेवा, स्वास्थ्य प्रवर्धन, विभिन्न निकाय संग समन्वय र संचार
प्राइभेट मेडिकल सेक्टर	केस प्रतिवेदन तथा क्लिनिकल सेवा
अस्पताल तथा क्लिनिक हरू	अस्पताल outbreak व्यवस्थापन योजना Organize triage, “dengue treatment units”,
Public health offices – local, provincial	Coordinate local actions, vector control
Epidemiologist/Entomologists	Analyze clinical data, assess case fatality rate, analyze verbal autopsies Determine vector resistance, analyze entomological indices and issue recommendations
Sanitation and environment sector	खानेपानी को सुनिश्चितता ,फोहर मैलाव्यवस्थापन
Municipalities	फोहर मैला व्यवस्थापन , भेक्टर नियन्त्रण , सामाजिक परिचलन
Ministry of education	विध्यालयको सहभागिता , सामाजिक परिचालन, भेक्टर नियन्त्रण
Construction sector	Keep construction sites water and container free
NGOs	सामाजिक परिचालन, भेक्टर नियन्त्रण
Civil society	सामाजिक परिचालन, भेक्टर नियन्त्रण
Media	सुचना, शिक्षा, संचार
Ministry of youth/women’s/home affairs	सामाजिक परिचालन, भेक्टर नियन्त्रण

Legislative control- Best practices

BMC: 7,000 civic notices, Rs 14 lakh as fines for mosquito-breeding

Sumitra Debroy | TNN | Updated: Jul 25, 2019, 8:27 IST

✉️ 🖨️ A- A+

MUMBAI: BMC's insecticide department has served over 7,000 notices to residential and commercial complexes, and collected Rs 14 lakh as fines this year for failing to prevent mosquito breeding.

Mumbai
India

BMC inspects Govt. buildings, finds mosquito breeding in 1000+ water tanks

21 DECEMBER 2019 7PM NATIONAL STADIUM SPORTSHUBTIX.SG JJ LIN SANCTUARY 2.0 GENERAL SALES 30 AUG, 10AM

All-in-one transit apps could be next transport disruptor: Janil Puduuchery

DFS stores in Changi Airport to close in June 2020; Korea's Shilla and Lotte among 3 new bidders

Panasonic revolutionary air purification system to enhance

Recommended by Outbrain

1,200 enforcement actions taken against households for mosquito breeding: NEA

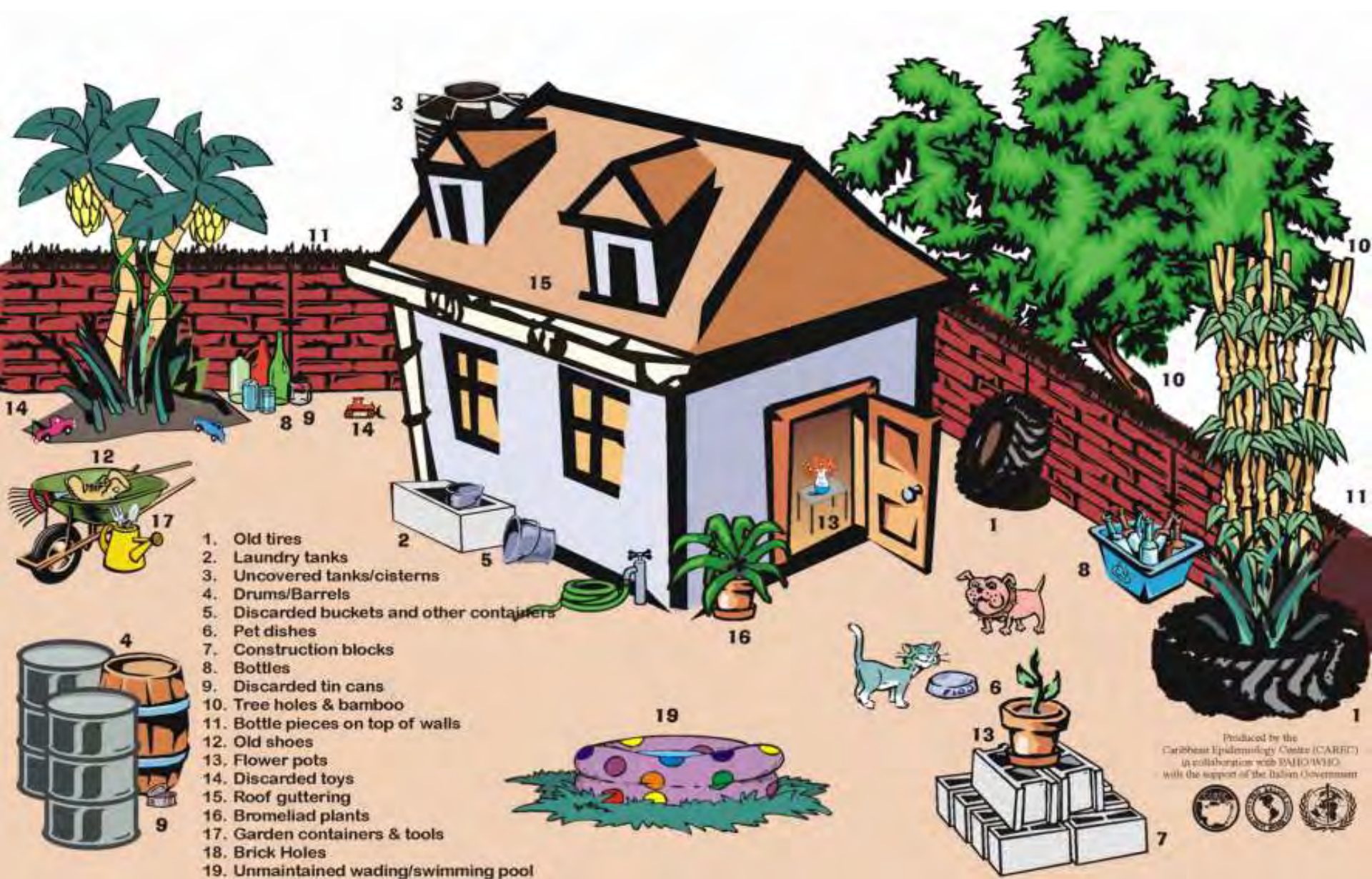

Align Bunions, No Surgery

How to fix bunions without surgery with this fashionable sandals. Watch how it works.

5 seconds

Singapore

Slide courtesy : Dr. B. Nagpal, WHO

धन्यवाद